

Oltár a trón III.

Jacek Bartyzel

30. októbra 2019 ✚ **Politika**

Kresťanská ústava štátov

Najúplnejší výklad katolíckej náuky o štáte v modernej dobe priniesol pápež Lev XIII., najmä v encyklike o kresťanskom politickom poriadku *Diuturnum illud* z 29. júna 1881 a v encyklike *Immortale Dei* z 1. novembra 1885, známej aj ako encyklika o kresťanskej ústave štátov. Jeho hlavné body možno zhrnúť nasledovne:

1. Hoci úloha duchovnej a politickej moci je odlišná, pretože každá plní iné úlohy a má inú oblasť kompetencie, základ panovania a vládnej moci (*imperii et auctoritatis*) je však v zásade rovnaký. Každú moc, ktorá svoju dôstojnosť získava z božskej moci, treba ctiť a rešpektovať jej autoritu, ktorou ju Boh obdaril. Preto *kto vzdoruje štátnej moci, vzdoruje Božej vôli a kto odoprie úctu panovníkovi, odopiera ju Bohu (Diuturnum illud)*. Odmietnuť poslušnosť možno iba vláde, ktorá požaduje veci, ktoré sú v rozpore s prirodzeným alebo božským právom.
2. Spoločný zdroj cirkevnej a štátnej moci a ich spoločná podriadenosť Najvyššej moci Stvoriteľa vyžaduje, aby medzi týmito dvomi orgánmi existoval *harmonický vzťah, ktorý možno najvýstižnejšie prirovnať k spojeniu duše a tela (Immortale Dei)*.
3. Základom legislatívnej a teda najdôležitejšej funkcie štátu nemôžu byť *vrtochy a vášne ľudu, ani rozmary a premenlivé názory davu, ale pravda a spravnosť*; štátny zákon preto musí mať črtu verejného kresťanského zákona, zatiaľ čo pravidlo *autokratického ľudu*, ktorý zo štátu robí iba dav, ktorý je sám sebe učiteľom aj pánom, znamená neustálu sekularizáciu, takže *štát nemá pocit, žeby mal mať nejaké povinnosti voči Bohu a verejne nevyznáva žiadne náboženstvo (ID)*.
4. Osobitným prípadom – a nevyhnutným dôsledkom – ignorovania Božieho zákona v štáte, šírenia názorov podrývajúcich autoritu vlády, akoby vládcovia boli iba *nástrojmi plnenia vôle ľudí, ktorí ich volili (ID)*, a dokonca zavedenia do ústavných zákonov práva vzbúriť sa proti zákonnej moci, i zhubnej a nemorálnej úplnej slobody myslenia a slobody tlače – je štátny náboženský indiferentizmus, ktorý má formu – líšiacu sa iba stupňom jedného a toho istého zla – štátneho ateizmu, alebo oddelenia štátu od Cirkvi, či úplného zrovnoprávnenia všetkých náboženstiev, alebo nakoniec jeho úplného podriadenia štátu.
5. Evidentným záverom a základnou normou katolíckej teológie politiky je uctievanie Boha spôsobom, ktorý nie je ľubovoľný, nie je ním vyznávanie akéhokoľvek náboženstva, ale náboženstva v súlade so Zjavením a učením Cirkvi, pretože:

„Takto usporiadaná spoločnosť, ktorá z mnohých a závažných dôvodov má byť za čo zaviazaná Bohu, je povinná mu preukazovať verejný kult. Prirodzený poriadok, ktorý každého vedie k náboženskému uctievaniu Boha (...), ukladá tú istú povinnosť aj štátu. (...) Štáty nemôžu bez vlastnej viny konať, ako keby Boha nebolo; akoby im nenáležala alebo bola úplne zbytočná

starosť o náboženstvo, odmietajú, či vyberajú si z rôznych náboženstiev podľa vlastného uváženia; ale musí nutne prijať ten spôsob uctievania Boha, ktorý Boh ukázal, že ním chce byť uctievaný. Preto pre vládcov musí byť Pánovo meno sväté a ich hlavnou povinnosťou je zahrnúť náboženstvo priazňou, podporovať vážnosťou, chrániť štítom zákonodarstva a nepodnikať kroky, ktoré by boli na ujmu jeho nedotknuteľných práv.“ (ID)

Osobitným vrcholom učenia Cirkvi je encyklika pápeža Pia XI. O kráľovskej dôstojnosti Krista Pána, *Quas primas* z 11. decembra 1925. V ére všeobecného triumfu sekulárnej liberálnej demokracie a vystúpenia bezbožného a pre telá a duše ešte nebezpečnejšieho komunizmu, bola pripomenutím povinnosti opätovne sa podriaďovať vláde Krista Kráľa v každej sfére života, pretože:

„...záplava zla prišla na celý svet preto, lebo väčšina ľudí vypudila Ježiša Krista a Jeho presvätý zákon zo svojho osobného, rodinného i verejného života. Ani v budúcnosti nebude žiadna nádej na trvalý mier medzi národmi, pokiaľ jednotlivci i štáty budú popierať a odmietajú zvrchovanosť nášho Spasiteľa. Preto sme pripomenuli, že treba hľadať Kristov mier v Kristovom kráľovstve.“ (Quas primas).

Pápež jasne zdôraznil, že tu nejde iba o striktné náboženský zmysel uctievania Krista Kráľa, vyjadrený ustanovením nového sviatku v cirkevnej liturgii, ani iba o panovanie Krista v prenesenom, metaforickom zmysle – nad ľudskými myslami, vôľami a srdcami, ale že – napriek tomu že Kristovo kráľovstvo „je predovšetkým duchovné a vzťahuje sa najmä na duchovné veci“ – Kristus vykonáva neobmedzenú moc aj nad všetkými pozemskými vecami. Preto aj štáty podliehajú Jeho vláde: *„Preto tí, ktorí vládnu nad národmi, nech sami i so svojím národom neodpierajú verejne preukazovať Kristovmu kráľovstvu povinnú úctu a poslušnosť, ak si chcú zachovať svoju autoritu a povzniesť blaho a šťastie svojej vlasti.“*

Verejné právo Cirkvi

Celé tradičné učenie Cirkvi počnúc od apoštolov a cirkevných otcov až do dvadsiateho storočia možno zhrnúť do nasledovných princípov verejného práva Cirkvi:

1. Nezávislosť Cirkvi – Cirkev, ktorej cieľom je nadprirodzená spása duší, je dokonalou spoločnosťou udržiavanou jej božským Zakladateľom.
2. Oddelenie Cirkvi od štátu, ktorý je tiež dokonalou a suverénnou spoločnosťou vo svojej oblasti, ktorej bezprostredným cieľom je spoločné časné dobro. Toto oddelenie od štátu pápež Pius XII. nazýva *zdravou laickosťou*, ktorá sa odlišuje od laicizmu.
3. Vzťah medzi Cirkvou a štátom, ktorý má byť založený na jednomyselnosti pokiaľ ide o prirodzené a nadprirodzené dobro človeka.
4. Nepriama jurisdikcia Cirkvi, ktorá jej dáva právo zasahovať do pozemských záležitostí, ktoré bežne patria do právomoci štátu, z dôvodu hriechu a kvôli spase duší.
5. Nepriama podriadenosť štátu Cirkvi chápaná ako zásada viery alebo prinajmenšom teologická istota, že ciele sledované štátom slúžia ľuďom na dosiahnutie spásy.
6. Kráľovstvo Krista Kráľa nad spoločnosťou vyžaduje súlad svetského zákonodarstva s Božím právom takým spôsobom, aby vo svojej svetskej oblasti bolo nástrojom spásy, ktorú priniesol Kristus.

7. Pomocná funkcia štátu, ktorý má pomáhať Cirkvi vo všetkom, čo slúži na dosiahnutie nebeského šťastia.

I. časť: <http://christianitas.sk/oltar-a-tron-i/>

II. časť: <http://christianitas.sk/oltar-a-tron-ii/>

URL adresa článku: <http://christianitas.sk/oltar-a-tron-iii/>